

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

**Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal**

№ 1-Son 2026-yil

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor
o‘rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafuz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исмадова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Alimjonova Sabina Fazliddin qizi
Andijon davlat chet tillari instituti
Xorijiy til va adabiyoti fakulteti 206- guruh talabasi

VATAN HIMOYASI - JASORAT IFODASI

Annotasiya. Ushbu maqolada o‘zbek xalqi jasorat va vatanparvarligi timsoli bo‘lmish vatan himoyachilari haqida ta’rif va tashakkurlar aytiladi.

Kalit so‘zlar: qo‘rg‘on, himoya, askar, orden, tashabbuskor, haykal.

Аннотация. В данной статье описываются и выражается благодарность защитникам Родины, являющимся символом мужества и патриотизма узбекского народа.

Ключевые слова: крепость, оборона, солдат, порядок, инициатива, статуя.

Abstract. This article describes and expresses gratitude to the defenders of the homeland, who are a symbol of courage and patriotism of the Uzbek people.

Key words: fortress, defense, soldier, order, initiative, statue.

Kirish. Vatan himoyasi insoniyat tarixida eng qadimiy va muhim qadriyatlardan biri sifatida qadrlanadi. Har bir jamiyat, o‘z milliy mustaqilligi, hududiy yaxlitligi va suverenitetini saqlab qolish yo‘lida jasorat, fidoyilik va mas’uliyatni qadrlaydi. Tarixiy jarayonlar shuni ko‘rsatadiki, davlatlar va xalqlar o‘z vatanlarini himoya qilmaganida, ular o‘z milliy identitetini, madaniy merosini va ijtimoiy barqarorligini saqlay olmagan. Shu nuqtai nazardan, vatan himoyasi – bu nafaqat mudofaa vazifasi, balki milliy g‘urur, shaxsiy jasorat va fuqarolik burchining ifodasidir.

Vatan himoyasining mohiyati ko‘plab ijtimoiy, psixologik va madaniy omillar bilan belgilanadi. Birinchidan, u milliy ong va vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantiradi. Vatanparvarlik – bu shaxsning o‘z davlati, xalqining tarixi va madaniyatiga sodiqligi, uni himoya qilishga tayyorligi bilan o‘lchanadi. Ikkinchidan, vatan himoyasi shaxsning jasoratini namoyon etadi. Jasorat nafaqat jang maydonida, balki tinch hayotda ham o‘zini ko‘rsatadi – bu fidoyilik, xavfni baholash, murakkab vaziyatlarda to‘g‘ri qaror qabul qilish va milliy manfaatlarni ustuvor qo‘yish orqali namoyon bo‘ladi.

Shuningdek, vatan himoyasi yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va ijtimoiy-ma’naviy qadriyatlarni shakllantirishda asosiy vosita hisoblanadi. Maktablar, oliy ta’lim muassasalari, madaniyat va sport tashkilotlari, shuningdek, ommaviy axborot vositalari orqali yoshlar orasida vatan himoyasiga hurmat va jasoratga tayyorlik ruhini uyg‘otish mumkin. Tarbiyaviy jarayonlarda tarixiy misollar, qahramonlik hikoyalari, jangovar va ma’naviy tajribalar asosida vatan himoyasining ahamiyati yoritiladi.

Zamonaviy dunyoda vatan himoyasi konsepsiyasi o‘zgarishlarga uchramoqda. U nafaqat an’anaviy harbiy jihatlarni, balki ijtimoiy, iqtisodiy, ekologik va ma’naviy xavfsizlikni ham o‘z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan, vatan himoyasi – bu shaxsning o‘z xalqiga va davlatiga nisbatan mas’uliyatini ifodalovchi murakkab va ko‘p qirrali fenomen hisoblanadi. Bu jarayonlarda jasorat va fidoyilikning shakllanishi, shaxsiy intizom, o‘zini boshqarish va ijtimoiy hamkorlik qobiliyatlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Shunday qilib, vatan himoyasi – bu jasoratning eng oliy ifodasi, milliy ongning namoyon bo‘lishi va shaxsiy fidoyilikning amaliy tasdig‘idir. Bu mavzu nafaqat tarbiyaviy, balki ilmiy va amaliy jihatdan ham dolzarb bo‘lib, u yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash va jamiyatning barqarorligini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega.

«Qo‘rqmas va dovyurak harbiylarimiz qalbida jangovar ruhni oshirish, ularni har qanday qiynchilik va sinovga chidamli va matonatli etib tarbiyalash bundan buyon ham e’tiborimiz markazida bo‘ladi.» O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyev.

Vatan- ajdodlarim ruhi va tani singgan yerlar, azim tog‘lar-u keng dalalar. Darhaqiqat, Vatan so‘zi qulog‘imizga chalinar ekan, mana shunday ta’riflar ko‘z ongimizda gavdalanadi. Vatan tinch

bo‘lsa unda tinchlik, farovonlik va to‘kinlik bo‘ladi. Vatanning tinchligi va osoyishtaligi esa vatanimiz himoyachilari, er yigitlari qo‘lida. Ular sarhadlarimiz daxlsizligini tun-u kun himoya qilar ekan har bir inson, har bir yosh va qari o‘z uyida hotirjam yashamoqda. Shubhasiz, bu mas‘uliyatli ishning o‘z sir sinoati-yu mashaqqati bor albatta ammo bunday qiyinchiliklarga qaramay xalqimizning minglab o‘g‘lonlari bugungi kunda vatan oldidagi burchini ado etib o‘z kuchi va qudratiga tayanib vatanimizni g‘animlardan himoya qilmoqda.

Alpomishdek botir, jasur yigitlar

Arslon ham sizlardan dars olsa kerak.

Vatan uchun har nega qodir yigitlar,

Qutlug‘ bayramingiz bo‘lsin muborak.

Tashabbuslar: O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyev vatanimiz himoyachilari uchun imtiyoz va imkoniyatlar yaratib berishdan to‘lmayapti. Bunga misol qilib askarlarimiz uchun yaratib berilayotgan shart-sharoitlar yaqqol misol bo‘la oladi. Prezidentimiz qaroriga muvofiq harbiy xizmatni o‘tab qaytgan yoshlar uchun oliy o‘quv yurtlariga kirish uchun maxsus kvotalar, harbiy xizmatni o‘tayotgan harbiy xizmatchilar va ularning oila a‘zolari turar joylarining ijara to‘lovlarini qisman qoplash, ularning farzandlari ta‘limi uchun ham qo‘shimcha imtiyozlar yaratish mana shular jumlasidandir.

“Urush qurbonsiz bo‘lmaydi” - deydi xalqimiz. Albatta yurtimiz tarixida bo‘lgan janglarda necha minglab o‘g‘lonlarimiz shu ona yurt himoyasi yo‘lida jon berdi. “Ikkinchi jahon urushi” va “Afg‘on urushi” laridan so‘ng O‘zbek xalqi o‘zining minglab mard va shijoatli o‘g‘lonlarini tuproqqa qo‘ydi. Mana necha yillar o‘tib tinch-omon zamonda ana shu qurbonlar xotirasi tiklandi. Ularga maxsus ordenlar taqdim etildi, jasorati butun xalqqa namoyon qilinib ularning shonli xotirasi uchun muhtasham haykallar ham o‘rnatildi. Prezidentimiz har yili 9- May “Xotira va qadrlash” kuni sifatida nishonlashni tashabbus qildi. Har yili shu kunda urush qatnashchilari va qurbonlari ziyorat qilinib ularga minnatdorchilik izhor qilinadi. Shaxsan yurtboshimiz har bir urush qatnashchisi bo‘lgan bobolarimizga o‘zining samimiy qutlovlarini va minnatdorchiligini izhor etadi. Shu bilan birga har yili urush qatnashchilari davlatimiz rahbari tashabbusi bilan moddiy rag‘batlantiriladi. Vatan himoyasi insonning shaxsiy va jamiyat oldidagi eng oliy burchi sifatida nafaqat tarixiy, balki zamonaviy kontekstda ham dolzarb ahamiyatga ega. Ushbu jarayonni tahlil qilishda birinchi navbatda vatan himoyasining psixologik va ijtimoiy komponentlariga e‘tibor qaratish lozim. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, shaxsning jasoratini shakllantirish, fidoyilik va milliy mas‘uliyat tuyg‘usini rivojlantirish uning ijtimoiy muhit, oilaviy tarbiya va ta‘lim jarayonidagi amaliy ko‘rsatmalarga bog‘liq.

Jasorat va vatan himoyasi o‘rtasidagi bog‘liqlikni ko‘rib chiqadigan bo‘lsak, ular bir-birini mustahkamlovchi jarayon sifatida namoyon bo‘ladi. Jasorat nafaqat jang maydonidagi mardlikni ifodalasa, balki tinch hayotda ham shaxsning muammoli vaziyatlarda qat‘iyat bilan qaror qabul qilish qobiliyati, xavfni baholash va muhim ijtimoiy masalalarda mas‘uliyatni o‘z zimmasiga olish orqali namoyon bo‘ladi. Shu nuqtai nazardan, vatan himoyasi – bu shaxsning fidoyilikni amalda ko‘rsatishi, shaxsiy manfaatlarni milliy manfaatlar oldida ustuvor qo‘yishi va jamiyatning barqarorligini saqlashga hissa qo‘shishi bilan o‘lchanadigan jarayon hisoblanadi.

Tarixiy tahlillar shuni ko‘rsatadiki, vatan himoyasi va jasoratning shakllanishi ko‘plab ijtimoiy omillarga bog‘liq. Shu jumladan, oilaviy tarbiya – bu jarayonning ajralmas qismi. Ota-onalar bolaga yoshligidan milliy qadriyatlarni o‘rgatadi, fidoyilik va jasoratga tayyorlik ruhini uyg‘otadi. Oilada tarbiyalangan vatanparvarlik tuyg‘usi, bolaga jamiyat oldidagi shaxsiy mas‘uliyatni tushuntiradi va uni kelajakda real harakatlarga tayyorlaydi. Shu bilan birga, ota-onaning shaxsiy namunalari, ya‘ni o‘z vataniga sodiqligi, jamiyat manfaatlarini ustuvor qo‘yishi va ijtimoiy burchni bajarishi bolalarda fidoyilik va jasoratni shakllantiruvchi eng kuchli motivatsiya manbai hisoblanadi.

Pedagogik jihatdan, vatan himoyasi konsepsiyasini shakllantirishda ta‘lim tizimi muhim o‘rin tutadi. Maktab va oliy ta‘lim muassasalarida o‘tkaziladigan tarix, vatanparvarlik, ijtimoiy fanlar va amaliy mashg‘ulotlar orqali yoshlar vatan himoyasi mohiyatini chuqur anglaydi. Tarbiyaviy

mashg'ulotlarda interaktiv metodlar, o'yinlar, rolli vaziyatlar va qahramonlik hikoyalari orqali jasoratni amalda namoyon etish imkoniyati yaratiladi. Shu bilan birga, yoshlarning o'z ijtimoiy muhitida mas'uliyatli qarorlar qabul qilishi, muammolarni hal etishi va guruh ichida faol qatnashishi rag'batlantiriladi.

Zamonaviy kontekstda vatan himoyasi konsepsiyasi an'anaviy jangovar faoliyatdan tashqariga chiqib, ijtimoiy, madaniy, iqtisodiy va ekologik xavfsizlikni ta'minlash bilan ham bog'liq bo'lib qoldi. Shu nuqtai nazardan, vatan himoyasi – bu shaxsning keng qamrovli mas'uliyatini ifodalovchi murakkab fenomen. Masalan, ekologik xavfsizlik, milliy merosni saqlash, ijtimoiy adolatni ta'minlash va madaniy qadriyatlarni himoya qilish – bularning barchasi yoshlar ongida vatan himoyasi kontsepsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi. Bu jarayonda jasorat nafaqat jasoratli harbiy harakatlarda, balki muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish, muammolarni hal etish va o'z harakatining oqibatlarini baholash orqali namoyon bo'ladi.

Shuningdek, ommaviy axborot vositalari, media va raqamli texnologiyalar vatan himoyasi va jasoratni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy yoshlar ko'pincha internet, ijtimoiy tarmoqlar va media orqali vatanparvarlik va jasorat qahramonlarini o'rganadi. Shu sababli media orqali tarbiyaviy ishlar olib borish, yoshlarni tarixiy va zamonaviy qahramonlik misollari bilan tanishtirish va ularda milliy g'urur va jasorat tuyg'usini uyg'otish samarali natija beradi.

Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, jasorat va vatan himoyasi shaxsning motivatsion tizimi, ya'ni shaxsiy qadriyatlar, milliy ong va ijtimoiy mas'uliyat bilan bevosita bog'liq. Shu nuqtai nazardan, vatan himoyasi va jasoratni shakllantirish jarayonida psixologik treninglar, guruh mashqlari, liderlik va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari qo'llanilishi zarur. Bu bolalarni va yoshlarni o'z burchini anglaydigan, fidoyi va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllantiradi.

Xulosa qiladigan bo'lsak, vatan himoyasi – bu shaxsiy jasorat, milliy mas'uliyat va ijtimoiy burchning integratsiyalashgan ifodasi bo'lib, u nafaqat tarixiy tajribalar, balki zamonaviy hayotning barcha sohalarida namoyon bo'ladi. Vatan himoyasini shakllantirishda oilaviy tarbiya, ta'lim tizimi, media resurslari va ijtimoiy muhitning uyg'un ishlashi muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, jasorat – bu shaxsning milliy g'urur, fidoyilik va mas'uliyatini amalda namoyon qiluvchi eng oliy fazilat hisoblanadi.

Xulosa. Xulosa qiladigan bo'lsak, vatan himoyasi – bu shaxsiy jasorat, fidoyilik va milliy g'ururning amaliy namoyon bo'lishi bo'lib, u nafaqat jang maydonida, balki ijtimoiy, madaniy va ma'naviy hayotda ham namoyon bo'ladi. Tarixiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, xalqning mustaqilligi, davlatning suvereniteti va jamiyatning barqarorligi faqat vatan himoyasini o'z zimmasiga olgan jasur va mas'uliyatli insonlar orqali saqlanishi mumkin.

Vatan himoyasining asosiy jihatlardan biri – ijtimoiy va psixologik tayyorgarlikdir. Shaxs o'z jasoratini shakllantirishi, xavfni baholay bilishi, murakkab vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishi va milliy manfaatlarni ustuvor qo'yishi lozim. Shu bilan birga, vatan himoyasi yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijtimoiy-ma'naviy qadriyatlarni shakllantirish va ularni kelajakdagi shaxsiy va fuqarolik mas'uliyatiga tayyorlash vositasi hisoblanadi.

Shu nuqtai nazardan, mamlakatimizda vatan himoyasini kuchaytirish, yoshlarni jasoratga, fidoyilikka va mas'uliyatga tayyorlash – davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi kerak. Tarbiyaviy ishlar doirasida tarixiy misollar, qahramonlik hikoyalari, interaktiv mashg'ulotlar va sport faoliyati orqali yosh avlodning vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirish mumkin. Shu tariqa, vatan himoyasi shaxsning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishining ajralmas qismi sifatida shakllanadi, jasorat esa uning eng oliy ifodasi bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, vatan himoyasi – bu shaxsiy jasorat va milliy mas'uliyatning integratsiyalashgan namoyishi, xalqning tarixiy va madaniy merosini saqlash va kelajak avlodni tarbiyalashdagi muhim omil hisoblanadi. Shu sababli, davlat, oila va ta'lim tizimi tomonidan vatan himoyasi va jasoratni shakllantirishning ilmiy asoslangan, tizimli va samarali mexanizmlari ishlab chiqilishi lozim.

Vatan himoyasi bu shunday muqaddas tuyg‘u-ki uni his qilish va vatan sha‘ni uchun kurashish sharaflidir. O‘zbekning har bir o‘g‘loni tomirida buyuk sarkarda va mard askar bobolarimiz: Amir Temur, Zahiriddin Muhammad Bobur, Bahodir Yalangto‘sh, Jaloliddin Manguberdi kabi bobolarimiz qoni oqmoqda. Bobolarimiz biz yoshlar uchun meros qoldirgan bu ona tuproqni kelgusi avlodga yetkazish nafaqat askarlarimiz balki har birimizning insoniy burchimizdir. Shunday ekan, biz yoshlar o‘z yurtimiz tarixi va madaniyati chuqur o‘rganib, unga hurmat bildirib uni ko‘z qorachig‘idek asrab-avaylashimiz lozim. Zero bu yurt - barchamizniki.

Siz borsizki osudadir hayotimiz,
Siz borsizki ko‘ngil tinch-u xalq farovon.
Siz borsizki hotirjamdir har kunimiz,
Ming shukurkim siz borsizki dil charog‘on.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyevning 14-yanvar “Vatan himoyachilari kuni” munosabati bilan tashkil etilgan tadbirdagi nutqi. 14.01.2025
2. Rustambek Shamsutdinov, Umid Bekmuhammad. “Qatag‘on qurbonlari” Xotira - Toshkent - “Yangi asr nashriyoti” - 2010-45

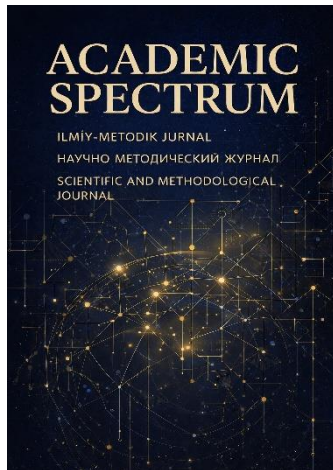
MUNDARIJA:

Nazarov Akmal Mardonovich		Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari	6
Rustamov Shuxratovich	Shavkat	Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	10
Ostanov Sharifovich	Shuxrat	Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari	14
Axmadov Rahmat o'g'li	Nazirjon	O'smirlarda konstruktiv xulq-atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari	19
Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li		Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash	24
Axtamova G'ayratovna	Ferangiz	O'smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo'naltirilgan psixologik yondashuvlar	30
Ashrapov Namoz o'g'li	Nodirbek	O'smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o'rni	35
Hamroyev Jasur		Talabalari o'rtasida sun'iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish	40
Axmedova Rahmat qizi	Zarina	Loyihaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish	44
Khakimov Shodievich	Shukhrat	Methods of studying the military servant and the military team	49
N.Z.Jumayev		Raqamli davrda ijtimoiy media va sun'iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta'siri	56
Sharopov Suxrob Shodi o'g'li		Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari	60
Boboqulova Komil qizi	O'g'iloy	Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari	64
Saidova Nu'monovna	Nodira	Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli	68
Bobojonova Husniddin qizi	Dilnura	Dezadaptatsiyalashgan o'smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	73
Абдужабборов Тохиржон Курбанович		Особенности течения и лечения atopического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области	78

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o‘tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlarini	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g‘li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug‘bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug‘ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morlik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi		Nogironligi bo'lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo'shilishi	166
Jamaldinov Sarvar Azimjanovich		Raqamli ta'lim jarayonlarini o'rgatishning bo'lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi		Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir		The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Rajab Ostonovich		Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Iskandarov Abdug'aniyevich	Sherzod		
Туйбаева Бахтияровна	Саида	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon qizi	Adxamjon	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Saidali qizi	Zulayho	Umumta'lim maktablarida xulqi og'ishgan o'quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Rahimovna	Saida	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi		Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o'quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Aleksandrovna	Dilnoza	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o'rtasidagi bog'liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Mirzayev Xasanjon o'g'li	Ismoiljon		
Xasanova Kumushbek qizi	Aziza	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Axmadillo o'g'li	Izzatillo	Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Толыбаевич	Саулат	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi		Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o'zini boshqarishning o'zaro aloqasi	231
Ro'ziyeva Sitora qizi	Sitora Odil	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Sherquzi qizi	Madinaxon	Mustaqil ta'lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta'siri	237
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	Kimyoning kriminalistikadagi o'rni	240

To‘rayeva Gulnora Nosirovna			
Qudratova Bahromovna	Nozima	Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari	244
Pak Aleksandrovna Qurbonova Mamat qizi	Diana Zamira	Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta‘limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar	248
Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi		Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari	251
Ibrohimova Vahobjonovna	Halima	Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalanihini nazorat qilish	254
Soliyev Sobirovich	Ilhomjon	Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari	258
Akmalova Akmal qizi	Bahora	Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish	261
Alimjonova Fazliddin qizi	Sabina	Vatan himoyasi - jasorat ifodasi	265
Ganjiyev Furqatovich	Feruz	Globalashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	269
Zuxriddinova Dilshodbek qizi	Risola	Tuban suvo‘tlarining ekologiyadagi ahamiyati	274
Ibodulloyev Sheraliyevich	Nurali	Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta‘lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari	278
Umirbekova Kenesbaevna	Nasiba	Axborot globalashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta‘sir etuvchi omillar tahlili	282
Yarashov Lazizovich	Azizbek	Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert	286
Ondayev Shuhrat Hasanovich		Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari	294
Narmuradova Uktamovna	Rayhon	Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi	298
Jumayeva Elmurodovna	Laylo	Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta‘lim samaradorligiga ta‘siri	301

“ACADEMIC SPECTRIUM” ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi

kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezlari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

*“ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 1-Son.*